

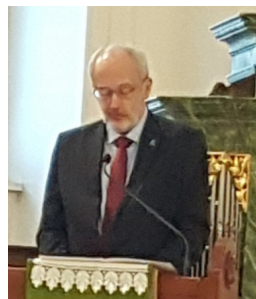
EGYÜTT ÖRÜLTÜNK AZ ÖRÜLŐKKEL... KÖNYVRITKASÁGOKAT KAPOTT VISSZA AZ EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

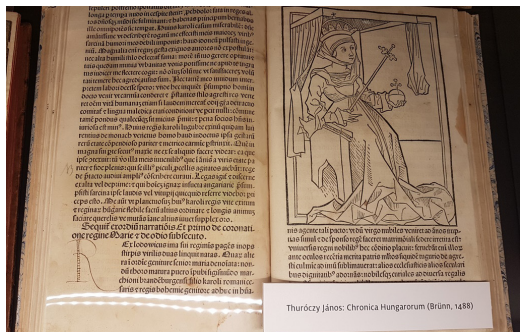
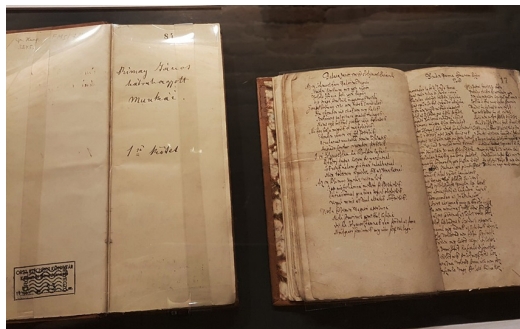
A Deák téri evangélikus templomban 2018. november 11-én, délután az Országos Széchényi Könyvtár visszaadta a Magyarországi Evangélikus Egyháznak azt a 15 könyvritkaságot, köztük a Balassa-kódexet, amelyet 1950 óta letétként őrzött. A könyveket Tüske László, az OSZK főigazgatója adta át Pröhle Gergelynek, az MEE országos felügyelőjének az evangélikus egyház Márton-napi ünnepségén.

Az ünnepi istentisztelet Fabiny Tamás rövid igehirdetésével kezdődött Mt. 25, 36-37. verse alapján. „Mert éheztem, és ennem adtatok, szomjaztam, és innom adtatok, jövevény voltam, és befogadtatok, mezítelen voltam, és felruháztatok, beteg voltam, és meglátogattatok, börtönben voltam, és eljöttetek hozzám.” A jótékonyosság, a diakónia fontosságát és jelentőségét hangsúlyozta. Példaként Szent Mártont Luther Mártont és Mikszáth Kálmán novellahősét, a pogány Filcsiket hozta a hallgatóság elé.

Végül átadta az üldözött iraki keresztények számára összegyűjtött 10 millió forintot Gáncs Kristófnak, a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat kommunikációs igazgatójának, melyet a közel-keleti keresztények hazatérésének megsegítéséhez ajánlanak fel.

Luther Márton: Erős vár a mi Istenünk kezdetű dicséret elénekélése után a nemzeti könyvtár igazgatója, Tüske László kapott szót. Elmondta, hogy a II. világháború és az azt követő államosítás során értékes könyvek és kéziratok letétként kerültek a nemzeti könyvtárakba. Így került a Széchényi Könyvtárba többek között a Radvánszky-gyűjtemény több értékes darabja is. „Ezeket a darabokat ugyanolyan gondosan őriztük, mint saját állományunk darabjait. Most pedig az OSZK „tisztellel tesz eleget” a könyveket az OSZK-nak letétként felajánló Radvánszky Kálmán akarátának, és visszaadja azokat az evangélikus egyháznak.”

Thuróczy János: Chronica Hungarorum (Brünn, 1488)

Balassi Bálint: Istenes eneki (Nagyszombat, 1699)

Thuróczy János: Chronica Hungarorum (Augsburg, 1488)

Elmondta azt is, hogy többször hallani azt a megalapozatlan vádat, miszerint az OSZK a második világháborút követően és különösen az 1950-es évek első felében az egyházi könyvtárak és főúri gyűjtemények államosításakor „nem egészen tiszta eszközökkel jutott fontos könyvekhez”. Tüske László szerint azonban a „képlet ennél sokkal összetettebb”. A felszámolt könyvtárakat az államhatalom vidéki gyűjtőraktárakba hordta össze, ahol azok minden veszélynek ki voltak téve. A könyvtár munkatársai megfeszített kármentő munkával járták a gyűjtőraktárakat, hogy kiválogassák és beszállítsák a Széchenyi Könyvtárba azokat a kincseket, amelyekről feltételezhető volt, hogy áldozatul esnek a politikai akaratnak vagy az áldatlan körülményeknek – ismertette a főigazgató.

A Radvánszky-család könyvtáráról Hubert Gabriella, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatója tartott előadást. Megtudtuk, hogy a Radvánszkyak ősi felvidéki nemesi család, melynek tagjai évszázadok óta a magyar nemzet és az evangélikus egyház szolgálatában álltak. Elsőként említette Radvánszky Jánost (1666-1738), II. Rákóczi Ferenc főtanácsosát, költőt és naplóíró, evangélikus egyházkerületi felügyelőt.

A visszakapott könyvekhez a művelődéstörténész báró Radvánszky Béla (1849-1906) neve kapcsolódik, aki 1863-ban alapította meg könyvtárát a sajkócazi kastélyában. A könyvtár állománya 1906-ban, Radvánszky Béla halálakor 14 ezer kötet lehetett. A könyvtáralapító fia, Radvánszky Kálmán (1887-1965) szintén gyarapította a már meglévő könyvtárlományt. Ő vásárolta meg a könyvtár legértékesebb darabját, Balassi Bálint világi költészetének egyedüli forrását, a *Balassa-kódexet*. 1874-ben került elő a kézirat a Radvánszky család másik, felvidéki, radványi birtokán lévő könyvtárból. Radvánszky Kálmán azt aztán 1924-ben onokatestvérével, Radvánszky Antaltól,

a radványi birtok anyagi gondokkal küzdő tulajdonosától vásárolta meg. A második világháború után, 1949-ben Radvánszky Kálmán, hogy megelőzze annak államosítását, könyvtárát az evangélikus egyháznak ajándékozta. Az állomány legértékesebb darabjait azonban – így a Balassa-kódexet is – magánál tartotta, még azután is, hogy ugyancsak 1949-ben a kastélyát elvették tőle, és az épületből ki kellett költöznie. Ugyanakkor eleget tett a bejelentési kötelezettségnek, és a nála lévő ritkaságokról jegyzéket küldött a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának. Az OSZK munkatársa 1950-ben kereste fel, és rábeszélésére Radvánszky Kálmán a kéziratokat és könyveket ideiglenesen, megőrzésre átadta az OSZK-nak. A letéti szerződés rögzíti, hogy a ritkaságok tulajdonosa az evangélikus egyház, és amennyiben a tulajdonos képes őket megfelelően őrizni, és a tudományos kutatás számára is rendelkezésre tudja őket bocsátani, úgy a könyveket és kéziratokat az OSZK átadja az egyháznak. Most érkezett el a megfelelő idő erre. Az értékes gyűjtemény az ünnepség után a múzeumi térben megtekinthető volt.

A jeles alkalmat Vecsey H. Miklós színművész és Csörsz Rumen István irodalomtörténész, lantművész verses-zenés előadása színesítette.

A rendezvényen Pröhle Gergely, az evangélikus egyház országos felügyelője felolvasta az országos presbitérium felhívását, melyet Márton-nap alkalmából tettek közzé. A közlemény figyelmeztet arra, hogy a közeledő téli időszak sok embertársunknak jelent a megszokottnál is nehezebb körülményeket, nagyobb kiszolgáltatottságot. A hívő embernek pedig a legkisebekkel, a rászorulókkal, a bajba jutottakkal törődni kell, irgalmasságot kell gyakorolnia. A kérés így szólt: „Legyünk Mártonokká, legyünk egymás „Mártonaivá”. Ne menjünk el a probléma mellett. Figyeljünk arra, hogy hiányzik-e mellőlünk az istentiszteleten a padszomszédunk. Láttuk-e már ma a szomszédunkat?

Vajon nem visel-e túl vékony talpú cipőt az iskolába igyekvő kisgyerek? Nem beteg? Hallottunk róla? Ki látta őt? Mire lenne szüksége?”

Végül átadták az egyház legmagasabb rangú kitüntéseit. A lelkészeknek adható Ordass Lajos-díjat Reuss András teológus, professzor emeritus kapta. A laikusoknak alapított Prónay Sándor-díjat Szála Erzsébet művelődéstörténész, a Soproni Evangélikus Egyházi Gyűjtemények korábbi igazgatója vehette át. Őt az egyház írott és tárgyi emlékeinek tudós és gondos gyűjtéséért, gondozásáért és bemutatásáért végzett munkájának elismeréseként jutalmazták a kitüntetéssel.

A beszámolót és fotókat Kovácsné Pázmándi Ágnes készítette, aki az EKE képviselőjében vett részt az ünnepségen.

Kovácsné Pázmándi Ágnes
Dunamelléki Református
Egyházkerület Ráday Könyvtára